

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni koosoleku protokoll nr 104

21. novembril 2019 kell 10.00-11.15

Võtsid osa: komisjoni liikmed Liisa Oviir, Kaarel Tarand, Airi Mikli, Kalle-Kaspar Sepper, Raul Siem, Väino Linde, Heiki Sibul ja Helen Hääl ning komisjoni ametnikud Zoja Masso ja Helin Leichter

Juhatas: Liisa Oviir

Protokollis: Zoja Masso

Päevakord:

1. Saabunud/saadetud kirjad
2. Käimasolevad kohtumenetlused ja ettekirjutused
3. Riigikontrolli juhtumid (Toom)

1. Saabunud/saadetud kirjad

1.1. Komisjon otsustas eelmisel koosolekul erakondade 3. kvartali finantstulemuste läbivaatamisel küsida Reformierakonnalt, Keskerakonnalt ja Sotsiaaldemokraatlikult Erakonnalt finantsplaani, millest selguks, millal ja mille arvel taastab erakond netovara positiivse seisuga. Neil kolmel oli netovara seis märkimisväärses summas negatiivne ja arvevõlad ületanud maksetähtaegu üle poole aasta. Komisjon soovis teada, milline on erakondade finantskava positiivse netovara seisuga saavutamiseks ja pikaajaliste võlgnevuse likvideerimiseks.

- Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esitatud finantskava oli realistlik, muuhulgas oli arvesse võetud laenust tulenevat kapitalikulu. Positiivne netovara seis prognoositi saavutada 2021. a esimesel poolaastal. 2019. a valimistega seotud tavapärasest suuremate kulude finantseerimiseks oli võetud pangalaen.
- Reformierakonna finantskava oli realistlik, muuhulgas oli arvesse võetud ajatatud maksetest tulenevat viivisekulu. Positiivne netovara seis prognoositi saavutada 2020. a teises kvartalis. 2019. a valimistega seotud tavapärasest suuremate kulude finantseerimiseks on ühe suurima tarnijaga sõlmitud maksegraafik, mis on koostatud korrektselt ja vastavalt krediteerimise osas valitsevatele turutingimustele. Prognoosis on arvesse võetud maksegraafikust tulenevaid kapitalikulusid.
- Eesti Keskerakond pole järelepärimisele vastanud.

Otsustati:

- 1) Paluda Reformierakonnal selgitada, millistel kaalutlustel ta eelistas valimiskulude finantseerimiseks kasutada võlausaldajaga sõlmitud maksegraafikut pangalaenule.
 - 2) Saata Keskerakonnale meeldetuletus kirjale vastamiseks.
- 1.2.** A. K. esitas komisjonile kaebuse erakanalites edastatava erakondliku propaganda kohta, millele komisjoni aseesimees vastas, et vastavalt erakonnaseadusele ei kuulu erameedia väljaannete üle järelevalve tegemine komisjoni pädevusse.
- 1.3.** Valimisliidul Vaba Tallinna kodanik on senini tasumata KOV 2017 valimiskampaania võlg summas 1,7 tuhat eurot. Komisjon tegi valimisliidu juhtima õigustatud isikutele järelepärimise

võlaga seotud asjaolude kohta. Valimisliidult laekunud suulise selgituse kohaselt on võla aluseks olev arve tarnija poolt krediteeritud.

Otsustati:

Küsida Valimisliidult Vaba Tallinna Kodanik valimisvõlaga seotud asjaolude kohta täiendavaid selgitusi.

2. Käimasolevad kohtumenetlused ja ettekirjutused

- 2.1.** Keskerakonna (KE) sularahajääk: 14.02.2017 ettekirjutuse nr 60, mis tehti keelatud annetuse (anonüümse) summas 110 000 eurot kandmiseks riigieelarvesse ja mille täitmise tähtaeg oli 15.03.2017. KE vaidlustas ettekirjutuse kohtus ja sai esialgse õiguskaitse. Halduskohus otsustas jätta KE kaebuse ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata. KE kaebas edasi, kuid ka Ringkonnakohus jättis kaebuse rahuldamata. KE esitas 10.05.2019 kassatsioonkaebuse, mis võeti menetlusse 5.11.2019
- 2.2.** Keskerakonna (KE) vaadete propageerimine väljaandes „Stolitsa“, mis on käsitletav erakonna ja selle liikmete avalike vahendite arvel tehtud valimiskampaaniana (menetlus algatati Tallinna linnavolikogu Reformierakonna fraktsiooni avalduse alusel). Komisjon tegi ettekirjutused KE-le, Taavi Aasale (T. A) ja Aleksandr Tšaplõginile (A. T.) avalikest vahenditest saadud annetuse tagastamiseks Tallinna linnavalitsusele.
 - 2.2.1.** KE vaidlustas ettekirjutuse (nr 70) kohtus, sai selle täitmise suhtes esialgse õiguskaitse; Halduskohus jättis kaebuse ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata, samuti Ringkonnakohus; KE esitas kassatsioonkaebuse, mida Riigikohus keeldus menetlusse võtmast 5.11.2019; komisjon saatis KE-le 14.11.2019 märgukirja ettekirjutuse täitmise kohustuse meeldetuletuseks.
 - 2.2.2.** T. A. täitis ettekirjutuse (nr 71), kuid vaidlustas selle kohtus; Halduskohus jättis kaebuse ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata; T. A. esitas apellatsioonkaebuse.
 - 2.2.3.** A. T. vaidlustas ettekirjutuse (nr 72) kohtus; kohus ei kohaldanud esialgset õiguskaitset ja A. T. täitis ettekirjutuse; Halduskohus jättis kaebuse ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata; Ringkonnakohus jättis kaebuse rahuldamata; A. T. esitas 27.05.2019 kassatsioonkaebuse, mille Riigikohus võttis menetlusse 24.09.2019.
- 2.3.** PBK saatesarja „Russkii vopros“ saated perioodil 02.09.2017-14.10.2017 – komisjon algatas menetluse Keskerakonna (KE) suhtes erakonnaseaduse võimaliku rikkumise tuvastamiseks, mis seisneb erakonna valimispropaganda tegemises avalikes vahendite arvelt. Komisjon tegi KE-le ettekirjutuse (nr 74) keelatud annetuse tagastamiseks, mille täitmise tähtaeg oli 19.11.2018. KE vaidlustas ettekirjutuse kohtus, sai esialgse õiguskaitse; Halduskohus otsustas 15.11.2019 jätta KE kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata.
- 2.4.** Keskerakonna (KE) poolt perioodil 2009-2016 Midfield OÜ-lt saadud soodustatud hinnaga teenused ja erakonna kulude tasumine Midfield OÜ poolt. Komisjon tuvastas, et antud juhul on tegemist keelatud annetusega summas 1,02 mln eurot ning tegi KE-le 08.04.2019 ettekirjutuse (nr 77) nimetatud summas keelatud annetuse tagastamiseks Midfield OÜ-le. KE vaidlustas ettekirjutuse kohtus 08.05.2019 ja sai esialgse õiguskaitse; Midfield nõudis enda menetlusse kaasamist, milline vaidlus jõudis Riigikohtusse, kes rahuldab selle taotluse 12.11.2019 määrusega.
- 2.5.** Erakonna Eestimaa Rohelised (ROH) 12.10.2018 ettekirjutus (nr 75), mis tehti keelatud annetuse tagastamiseks oma võlausaldajatele, et sellega lõpetada erakonna krediteerimine viimaste poolt. Erakond vaidlustas ettekirjutuse kohtus, kes otsustas 26.06.2019 jätta kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata; Halduskohtu otsus jõustus 27.07.2019. Ettekirjutuse täitmise

meeldetuletuseks tegi komisjon erakonnale 02.09.2019 märgukirja, kuid ettekirjutus on täitmata. Komisjon rakendas erakonnale sunniraha 500 eurot, mille erakond tasus, kuid ettekirjutust ei täitnud.

Otsustati:

K. K. S taandas ennast otsustamisest

Teha Erakonnale Eestimaa Rohelised ettekirjutuse täitmiseks teistkordne sunniraha hoiatus summas 1 500 eurot, andes ettekirjutuse nr 75 täitmiseks või selle mittetäitmise korral sunniraha tasumiseks aega 30 päeva.

- 2.6. Komisjon tegi Mihhail Kõlvartile (M.K.) 26.07.2019 ettekirjutuse (nr 78) keelatud annetuse (infolehes Stolitsa avaldatud reklaamartikli maksumus) tagastamiseks Tallinna linnale summas 1011,84 eurot. M. K. vaidlustas ettekirjutuse kohtus. Kaebuses on väide, et M. K. tasus ettekirjutuses märgitud summa Tallinna linnale (maksedokumenti ei ole lisatud, aruandes ei kajastu). Kohtuistung toimub 08.04.2020.
- 2.7. Komisjon tegi Keskerakonnale (KE) 26.07.2019 ettekirjutuse (nr 79) keelatud annetuse (infolehes Pealinn avaldatud reklaamartiklite maksumus) tagastamiseks Tallinna linnale summas 1138,32 eurot. Erakond vaidlustas ettekirjutuse kohtus. Kaebuses on väide, et erakond tasus ettekirjutuses märgitud summa Tallinna linnale (maksedokumenti ei ole lisatud). Kohtuistung toimus 16.10.2019, kuid menetlus peatati kuni Riigikohtu otsuseni A. Tšaplõgini kassatsioonkaebuses (vt p 2.2.3).
- 2.8. Keskerakond (KE) pöördus Halduskohtu poole komisjoni 15.08.2019 koosolekul tehtud otsuse tühistamiseks ja nõudmisega kohustada komisjoni uuesti läbi vaatama T.L. 25.06.2019 tehtud avaldus. Tallinna Halduskohus oma 15.10.2019 määrusega tagastas kaebuse kaebeõiguse puudumise tõttu. KE esitas Ringkonnakohtule määruskaebuse Tallinna Halduskohtu määruse tühistamiseks ja uue määruse tegemiseks, millega võtta KE kaebus menetlusse; Ringkonnakohus võttis 04.11.2019 KE määruskaebuse menetlusse.
- 2.9. Tõnis Paltsi (T. P.) Riigikogu 2015 valimiskampaania aruandest nähtub, et seisuga 30.09.2018 võlgneb ta kolmele juriidilisele isikule kokku 9 348 eurot. Komisjon tegi T.P.-le RK 2015 valimiskampaania aruandes deklareeritud kulude ja nende tasumise asjaolude kohta 13.12.2018 järelepärimise, millele sai vastuse alles pärast vastuse saamiseks tehtud ettekirjutuse ja teistkordse sunniraha (1500 eur) hoiatuse tegemist. T. P. lubas valimisvõlad tasuda tarnijatega kooskõlastatud maksegraafikute alusel. Oktoobrikuu graafikujärgsed maksed on T. P. tõendanud.

3. Riigikontrolli juhtumid (Toom)

K. K. S. ja R. S. taandasid end küsimuse otsustamiselt

Menetluse raames käsitleb komisjon KOV 2017 valimiste eel „Stolitsas“ avaldatud Yana Toomi reklaamiva poliitilise tähendusega sõnumit, mis ei seostu omavalitsuse ülesannete ega avaliku huviga ning mille puhul on tegemist erakonnaseaduse rikkumisega, mis seisneb keelatud annetuses ja avalike vahendite kasutamises valimiskampaaniaks - antud juhul Yana Toomi kampaaniaks. Toom vastas komisjoni ärakuulamiskirjale, et reklaamiv kirjutis on Tallinna infolehes avaldatud tema teadmata, mistõttu ta ei nõustu kirjutise käsitlemisena reklaamina. Samas kirjutab Toom, et on nõus maksuma väljaarvutatud summa Tallinna linnale, kuid soovib komisjonilt juhiseid, kuidas on võimalik poliitikul ära hoida talle tema teadmata tehtud reklaami. Komisjon saatis Toomile vastuskirja, milles selgitas, et erakonnaseaduse kohaselt ja komisjoni kohtupraktikas on leidnud kinnitust seisukoht, et keelatud annetuse saamisest pole oluline sellekohane isiku enda aktiivne tegutsemine ja teadmine. Täiendavalt ei ole Toom komisjoni teavitanud ega tõendanud reklaami eest tasumist.

Otsustati:

Teha Yana Toomile ettekirjutus keelatud annetuse summas 252,96 eurot tagastamiseks Tallinna linnale koos sunniraha hoiatusega summas 500 eurot.

/allkirjastatud digitaalselt/

Liisa Oviir
Koosoleku juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Zoja Masso
Protokollija